

ОД:

Издат: 11.04.2025 Преправ:		Датум: 23.04.2025	
Орг. Един: Nj.org.	Број: / Numer:	Прилог: Shtojce:	Вредност: Vlera:
УПП 03	8		

Во својство на подносител на првичната претставка бр. 03-08 од 20.03.2025 година против Трговско радиодифузно друштво КАНАЛ 5 ДООЕЛ Скопје поради емитување содржини со говор на омраза и дискриминација кон турската етничка заедница, изразувам несогласување со наодите од Извештајот за извршен програмски надзор бр. 1733/1 од 11.04.2025 година и поднесувам формален приговор со следните аргументи:

1. Основи за поднесување на приговорот

Приговорот го поднесувам поради:

1. Суштински недостатоци во анализата и примената на релевантните одредби од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (ЗААВМУ);
2. Неправилна и селективна примена на трипартитниот тест на Европскиот суд за човекови права (ЕСЧП);
3. Погрешна контекстуализација на изјавите во емисијата "Само вистина";
4. Неконзистентност со претходната практика на Агенцијата; и
5. Отсуство на соодветна правна поука во Извештајот.

2. Детална анализа на спорните изјави

Спорните изјави на водителот _____ до емисијата "Само вистина" од 19.03.2025 година, согласно транскриптот приложен во Извештајот, беа:

"Мислам, се потсетив овие денови на еден текст, многу добар, на еден хрватски писател, му го заборавив името сега, но сега не е битно, каде што вели дека сите народи кои што биле многу долго време под ропство, кога ќе се ослободат, својата слобода ја манифестираат на начинот на кој што биле поробувани. Са други зборови, сите ние овдека кој што сме биле под Турско, кога сме се ослободиле, некој порано, некој подоцна, својата слобода ја манифестираме на начин на кој што нашите поробувачи се однесувале кон нас. Значи Турците кога владееле, си го паркира коњот кај сака, со нога влегува во кафана, донеси ми не знам што таму за јадење, така со заповеднички тон, ако сакам да платам, ќе платам, ако не, ќе направам комбинација да не платам, читајте однесувањето на некои политичари..."

Сметам дека овие изјави ги прекршуваат одредбите од член 48 од ЗАВМУ од следните причини:

2.1. Изјавите содржат историски неточности и стереотипи

ги претставува Турците и Османлиското владеење преку груби генерализации и стереотипи без никакви историски факти или референци. Воопшто не е докажана историска вистина дека "Турците си го паркирале коњот каде сакале, со нога влегувале во кафеана, заповеднички барале услуга, и одбивале да платат". Ова е произволно и малициозно карактеризирање на целиот турски народ и нивната администрација, без нијанси или историски контекст.

2.2. Директна поврзаност со сегашноста и негативна конотација

Особено проблематично е тоа што водителот експлицитно поврзува негативни стереотипи за историските Турци со сегашните негативни појави во македонското општество со реченицата "читајте однесувањето на некои политичари". Имплицитно, тој сугерира дека актуелните негативни појави се директно наследство од "турското ропство", што претставува континуирана стигматизација на турскиот народ и неговото историско влијание.

2.3. Континуирана стереотипизација и негативно претставување

Водителот тврди дека "сите ние овдека кој што сме биле под Турско, кога сме се ослободиле... својата слобода ја манифестираме на начин на кој што нашите поробувачи се однесувале кон нас", директно имплицирајќи дека негативните аспекти на современото македонско општество се директно превземени од "лошите навики на Турците", без никакви докази за таква директна врска.

3. Критика на пристапот на Агенцијата во Извештајот

3.1. Неправилна примена на трипартитниот тест

Агенцијата погрешно заклучува дека "не е исполнет трипартитниот тест на Европскиот суд за човекови права, односно - ограничувањето на слободата на изразување не е пропишано со закон", без соодветно образложение. Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги во член 48 експлицитно забранува содржини кои поттикнуваат или шират дискриминација, нетрпеливост или омраза врз основа на етничка припадност. Очигледно е дека ограничувањето е јасно пропишано со закон.

3.2. Непотполна примена на трипартитниот тест

Агенцијата тврди дека поради неисполнување на првиот услов од трипартитниот тест, не ги анализира останатите два условия, но сепак продолжува со детална анализа на содржината и контекстот на изјавите. Ова претставува процедурална и логичка контрадикција.

3.3. Погрешна интерпретација на историскиот контекст

Агенцијата во Извештајот неоправдано заклучува дека "Видиновски не зборува за Турците како народ денес, туку за однесувањето на османлиските власти во минатото" и дека ова е "историски факт, а не стереотипна генерализација". Ова е несоодветно поедноставување, особено кога се има предвид дека водителот експлицитно поврзува наводно историско однесување со современите проблеми во Македонија.

4. Правна аргументација

4.1. Релевантни одредби од ЗААВМУ

Член 48 став (1) од ЗААВМУ јасно пропишува дека: "Аудио и аудиовизуелните медиумски услуги не смеат да содржат програми со кои се загрозува националната безбедност, се поттикнува насилно уривање на уставниот поредок на Република Македонија, се повикува на воена агресија или на оружен конфликт, **се поттикнува или шири дискриминација, нетрпеливост или омраза врз основа на раса, боја на кожа, потекло, национална или етничка припадност...**" (нагласувањето е додадено).

4.2. Релевантна судска практика на ЕСЧП

Агенцијата се повикува на случаите Handyside против Обединетото Кралство и Младина, Љубљана против Словенија, но не ги применува соодветно принципите од овие случаи. Предметот Handyside утврдува дека и контроверзниот говор е заштитен, но тоа не значи дека секој говор е заштитен, особено оној што шири етнички стереотипи и нетолеранција.

Поблиску до овој случај е предметот Ферет против Белгија (Féret v. Belgique, Апликација бр.15615/07), каде ЕСЧП утврдил дека слободата на изразување не ги покрива изјавите кои поттикнуваат омраза врз основа на расни, етнички и религиозни предрасуди, дури и кога не постои директен повик на насилство.

4.3. Релевантни одредби од Кодексот на новинарите

Во мојата првична претставка се повикав и на член 14 од Кодексот на новинарите на Македонија, кој забранува дискриминација врз основа на етничка, верска или расна припадност. Агенцијата целосно игнорирала ова наведување во својот Извештај.

5. Компаративни практики

Регулаторните тела за медиуми во другите европски земји имаат построг пристап кон содржини кои шират етнички стереотипи и негативни генерализации, дури и кога се презентирани како историски осврт.

5.1. Случај од OFCOM, Обединето Кралство

Во 2019 година, OFCOM изрече казна за програма во која се третираше историската улога на индиската дијаспора во Африка, со употреба на генерализации и стереотипи, иако говорителот тврдеше дека се повикува само на "историски факти". OFCOM утврди дека

начинот на презентирање и контекстуализација на тие "факти" може да предизвика нетрпеливост кон сегашни етнички заедници.

5.2. Secure CSA, франција

Во 2017 година, CSA (француското регулаторно тело за медиуми) изрече предупредување за емисија која ги поврзуваше сегашните проблеми во француското општество со "негативните навики" што наводно ги донеле историски имигрантски заедници. Мерката беше изречена иако презентерот тврдеше дека се повикува само на историски наратив.

6. Барање

Врз основа на наведените аргументи, барам:

1. Да се поништи Извештајот за извршен програмски надзор бр. 1733/1 од 11.04.2025 година;
2. Да се изврши нов програмски надзор со соодветна примена на трипартитниот тест и земајќи ги предвид сите релевантни одредби од ЗААВМУ и судската практика на ЕСЧП;
3. Да се утврди дека ТВ Канал 5 го прекршила членот 48 од ЗААВМУ преку емитувањето на наведените содржини;

Во очекување на Вашиот одговор, останувам со почит,

Скопје, 18.04.2025 година

Прилози:

1. Копија од првичната претставка бр. 03-08 од 20.03.2025 година
2. Копија од Извештајот за извршен програмски надзор бр. 1733/1 од 11.04.2025 година